

PROGRAMMA

1995 - 2016

SREBRENICA

NATIONALE HERDENKING

HET PLEIN-DEN HAAG

MAANDAG 11 JULI 15:00 - 16:30 uur

Sprekers: Alma Mustafic – overlevende van Srebrenica
Jan Hoekema - burgemeester van Wassenaar

Gebed: Bakir ef. Halilović, hoofdimam BENELUX

Nooit vergeten - Nikad ne zaboraviti

www.srebrenica-herdenking.nl

Het programma

- 14:55** **Lied: "I cannot ease"**
Door: Tienerkoor koorschool Midden-Gelderland
- 15:00** **Opening van de herdenking**
Door: Marije Luitjens (Pax) en Šejla Kadrić (Voorzitter voorbereidingscomité)
Het lied: "Jij bent de enige"
Door: Tienerkoor koorschool Midden-Gelderland
- 15:05** **Beginselverklaring Organisatiecomité Nationale Srebrenica-Herdenking 2016**
Door: Sanir Pašalić (Voorzitter van Mladi BiH)
- 15:13** **Vlag halfstok**
- 15:15** **Toespraak**
Door: Alma Mustafić, Overlevende van Srebrenica
- 15:25** **Het lied: "Do not stand at my grave"**
Door: Tienerkoor koorschool Midden-Gelderland
- 15:30** **Toespraak**
Door: Jan Hoekema, Burgemeester gemeente Wassenaar
- 15:40** **Muziek: "Srebrenica Inferno"**
- 15:45** **Het Gebed**
Door: Bakir ef. Halilović
- 16:00** **Twee minuten stilte**
Ingeleid door trompettist
- 16:02** **"Last Post"**
Door: Bert van Bommel
- 16:05** **Het lied: "You raise me up"**
Door: Tienerkoor koorschool Midden-Gelderland
- 16:10** **Stille rondegang en het lezen van de namen van slachtoffers**
Alle bezoekers van de herdenking mogen zich aansluiten
- 16:25** **Loslaten van ballonnen***
Onder leiding van de ceremoniemeesters Marije Luitjens en Šejla Kadrić
Muziek: "Nemoj Zaliti Suzama"
- 16:30** **Dankwoord en afsluiting**
Door: Marije Luitjens (Pax) en Šejla Kadrić (Voorzitter voorbereidingscomité)

**Elke ballon staat symbool voor één van de 127 slachtoffers die vandaag worden begraven hangt een naamkaartje met de naam van een slachtoffer."*

Progam

- 14:55** **Pjesma: "I cannot ease"**
Izvodjaci: Tinejdžerski hor muzičke škole Midden-Gelderland
- 15:00** **Otvaranje komemoracije**
Voditelji: Marije Luitjens (Pax) i Šejla Kadrić (Presjednica Organizacionog Odbora)
Pjesma: "Jedina si Jedina"
Izvodjaci: Tinejdžerski hor muzičke škole Midden-Gelderland
- 15:05** **Izjava povodom centralne manifestacije sjećanje na Srebrenicu 2016**
Govornik: Sanir Pašalić (Predsjednik Mladi Bih)
- 15:13** **Pustanje zastave na pola koplja**
- 15:15** **Govor**
Govornik: Alma Mustafić, preživjela Srebrenickog genocida
- 15:25** **Pjesma: "Do not stand at my grave"**
Izvodjaci: Tinejdžerski hor muzičke škole Midden-Gelderland
- 15:30** **Govor**
Govornik: Jan Hoekema, Gradonačelnik opštine Wassenaar
- 15:40** **Pjesma: "Srebrenica Inferno"**
- 15:45** **Dzenaza**
Bakir ef. Halilović
- 16:00** **Dvije minute sutnje**
- 16:02** **"Last Post"**
Bert van Bommel
- 16:05** **Pjesma: "You raise me up"**
Izvodjaci: Tinejdžerski hor muzičke škole Midden-Gelderland
- 16:10** **Mirni hod i citanje imena zrtava**
Svi prisutni mogu se priključiti
- 16:25** **Pustanje balona***
Prvi balon ce pustiti Marije Luitjens i Šejla Kadrić
- Muzika: "Nemoj Zaliti Suzama"**
- 16:30** **Zahvala**
Voditelji: Marije Luitjens (Pax) i Šejla Kadrić (Presjednica Organizacionog Odbora)

**Svaki balon simbolise jednu od 127 zrtava koji danas biavju sahranjeni. Na svakom balonu visi kartica sa imenom zrtve."*

“I cannot ease”

I cannot ease your aching heart
Nor take the pain away.
But let me stay and take your hand
And walk with you today.

I'll listen when you need to talk,
I'll wipe away your tears.
I'll share your worries when they come,
I'll help you face your fears.

I cannot ease your aching heart
Nor take the pain away.
But let me stay and take your hand
And walk with you today.

I'm here and I will stand by you
Each hill you have to climb.
So take my hand and face the world,
Live one day at a time.

You're not alone for I'm still here.
I'll go that extra mile.
And when your grief is easier
I'll help you learn to smile.

Tekst: Aleasa // Muziek: Albert Wissink

“Ik kan het niet verlichten”

Ik kan je gepijnigde hart niet verlichten,
Er de pijn niet wegnemen.
Maar laat me bij je zijn en je hand nemen
En vandaag met je meegaan.

Ik luister als je wilt praten,
Ik droog je tranen,
Ik draag samen met jou de problemen
En help je de angsten onder ogen te zien.

Ik kan je gepijnigde hart niet verlichten,
Er de pijn niet wegnemen.
Maar laat me bij je zijn en je hand nemen
En vandaag met je meegaan.

Ik ben hier en zal bij je blijven
Bij elke heuvel die je hebt te gaan.
Dus neem mijn hand en ga de wereld tegemoet,
Leef dag bij dag.

Je bent niet alleen want ik ben nog bij je.
Ik ga die weg met je.
En als het allemaal iets gemakkelijker gaat
Leer ik je weer (glim)lachen.

“Jedna si jedina”

*Zemljo tisuć ljetna, na vjernost ti se kunem.
Od mora do Save od Drine do Une.*

**Jedna si, jedina, moja domovina.
Jedna si jedina Bosna i Hercegovina.**

*Bog nek' te sačuva za pokoljenja nova.
Zemljo mojih snova, mojih pradjedova.*

**Jedna si, jedina, moja domovina.
Jedna si jedina Bosna i Hercegovina.**

Tekst: E. Dervišhalidović // Obrada: Sead Siočić

“Jij bent de enige”

*O, duizendjarig land, dat zich uitstrekt van de zee tot aan de Sava,
dat zich uitstrekt van de Drina tot aan de Una, aan jou behoort
mijn hart.*

**Jij bent de enige, mijn vaderland.
Jij bent de enige, mijn Bosnië en Herzegovina.**

*Moge God je behoeden. Gedurende de generaties die nog komen.
Het land van mijn dromen, het land van mijn vaderen.*

**Jij bent de enige, mijn vaderland.
Jij bent de enige, mijn Bosnië en Herzegovina.**

De tekst: E. Dervišhalidović // Bewerkt door: Sead Siočić

Opening

Dames en heren, Bosniërs en Nederlanders. Wij heten u van harte welkom op de Nationale Srebrenicaherdenking, vandaag hier in Den Haag! Het is vandaag 11 juli 2016. 21 jaar geleden, in 1995, viel de enclave Srebrenica. In de dagen daarna werden meer dan 8000 mensen - vaders, moeders, zoons, dochters, broers, zussen, familie en vrienden - vermoord door Servische extremisten.

Mijn naam is Marije Luitjens - en de Bosnische ceremoniemeester is Sejla Kadric

Vandaag worden in Potocari 127 geïdentificeerde slachtoffers van de genocide in Srebrenica begraven. Wij wensen u een goede herdenking met kracht en troost door de onderlinge verbondenheid van ons allen samen hier op Het Plein en op alle andere plekken waar deze genocide wordt herdacht!

Nu zal Nerma, de beginselverklaring voorlezen. Direct aansluitend zal de Nederlandse vlag symbolisch halfstok worden gehangen door een overleefde van de Srebrenica genocide, Sacir Husic.

Uvod

Postovani Bosanci i Hercegovci, postovani Holandjani. Dobrodošli na centralnu komemoraciju Srebrenice, danas, ovdje u Den Hagu. Prije 21 godinu na danasnji dan 11. Jula 1995 u Srebrenici je pocinjen genocid. U danima koji su slijedili srpski ekstremisti su poubijali vise od 8.000 ljudi – nase oceve, majke, sinove, kcerke, bracu, sestre, fameliju i prijatelje.

Ja sam i Šejla Kadrić a ovo je Marije Luitjens koja ce vodit program na Holandskom jeziku.

Danas se u Potocarima kopaju posmrtni ostaci 127 osoba zrtava genocida. U povezanosti sa Potocarima i svim drugim mjestima sirom svijeta gdje se ovaj dan danas obiljezava, zelimo vam svima dostojnu komemoraciju.

Nerma ce sada procitati ovo godisnju deklaraciju. Odmah nakon toga će Holandsku zastavu simbolichno postaviti na pola koplja, gospodin Sacir Husic prezivljelji genocida Srebrenice.

Beginselverklaring Nationale Srebrenicaherdenking 2016

Vandaag staan wij hier weer samen. Veel mensen uit Bosnië en Herzegovina en natuurlijk andere Nederlanders. Vandaag is het de vierde keer dat de Vredesmars - de Mars Mira - voor Srebrenica en haar betere toekomst gehouden wordt. De tocht loopt van Wassenaar naar het Plein in Den Haag en bestaat uit een symbolische 11 kilometer. Wij zijn hier voor de eenentwintigste keer bijeen in Den Haag om te herdenken dat Srebrenica op 11 juli 1995 in de handen viel van de Bosnisch-Servische en Servische troepen.

Deze hebben vervolgens in Srebrenica en omgeving de grootste genocide sinds de Tweede Wereldoorlog in Europa gepleegd. Het Nederlandse VN bataljon, Dutchbat, faalde in de opdracht de mensen te beschermen; meer dan 8000 Bosniërs werden vermoord. 8372 namen staan op de herdenkingsplaten in Potocari gegrift. 8372 namen van personen die op een gruwelijke manier zijn vermoord. Velen van ons hebben vaders, broers, neven ooms, zonen, kinderen, grootvaders en vrienden verloren. Meer dan 127 doden vinden vandaag in Potocari hun laatste rustplaats. Tot nu toe zijn er al 6377 slachtoffers in Potocari begraven. Helaas zijn er nog steeds circa 2000 personen niet gevonden of geïdentificeerd. Van velen zullen de stoffelijke resten waarschijnlijk nooit gevonden worden. Dat doet pijn in onze zielen en ons hart.

Wat er tijdens de val van Srebrenica is gebeurd, is al jaren bekend. Maar Nederland weigert nog steeds om verantwoordelijkheid te nemen voor de eigen Nederlandse rol bij de genocide van Srebrenica. Wij vragen de Nederlandse regering en het parlement al jaren om de resoluties van het Europese parlement over Srebrenica te ondersteunen en uit te voeren door 11 juli te erkennen als dag van internationale rouw, om op deze manier de gepleegde misdaden tegen de menselijkheid gezamenlijk te herdenken. Gezien de rol van Nederland en uit respect naar de slachtoffers toe vragen wij het ministerie van defensie om tijdens de herdenking de vlag halfstok te hangen. Helaas is dit verzoek tot nu toe niet gehonoreerd. De missie in Srebrenica is een zwarte pagina in de Nederlandse geschiedenis. Extra pijnlijk is dat Nederland de waarheid nog steeds niet erkent. Wij gaan daarom door met onze strijd voor erkenning. Erkenning van de waarheid en het Nederlandse falen is een voorwaarde voor het herstellen van de relatie van Nederland met Srebrenica.

Wij zijn teleurgesteld in wat minister Koenders vorig jaar in Srebrenica heeft gezegd. Hij ging niet verder dan deze uitspraak: "Het is verschrikkelijk wat er gebeurd is. Het drama in Srebrenica is de verantwoordelijkheid van de hele internationale gemeenschap. Een gemeenschap waar Nederland deel van uitmaakt". Overlevenden, nabestaanden en talloze Nederlanders begrijpen niet waarom Nederland de mogelijkheid van de twintigste herdenking niet heeft aangegrepen om de nabestaanden een handreiking te doen, mede daarom duurt de pijn van de overlevenden onverminderd voort. Erkenning is het sleutelwoord en dat is nu juist wat de overlevenden van Srebrenica niet krijgen van de Nederlandse regering. Nederland moet zijn fouten erkennen en vervolgens zijn oprechte excuses aanbieden.

De overlevenden van Srebrenica, hun gezinnen en de slachtoffers van de genocide in Bosnië en Herzegovina, hebben teleurgesteld gereageerd op de gerechtelijke uitspraak in het proces van Radovan Karadzic: de oorlogsmisdadiger, de bedenker van de ideologie van etnische zuiveringen en degene, die verantwoordelijk moet worden gesteld voor de genocide in Bosnië-Herzegovina. Vrijwel alle overlevenden en nabestaanden hadden een levenslange gevangenisstraf verwacht.

Vorig jaar waarschuwden we al dat er een verkeerde beslissing genomen is inzake de vrijlating van Vojislav Seselj uit zijn voorlopige hechtenis. Helaas hebben we een nog zwaardere klap van het Joegoslaviëtribunaal te verduren gekregen. Dit in de vorm van volledige vrijspraak voor Seselj. Hij en zijn partij zijn weer haat aan het zaaien in het voormalige Joegoslavië, waardoor een veilige terugkeer naar Srebrenica voor de overlevenden nog moeilijker is geworden.

Eenentwintig jaar na de genocide van Srebrenica worden burgers in Syrië en andere landen nog steeds slachtoffer van etnische zuiveringen en brute moordpartijen. Waarom leren we de lessen van Srebrenica niet? Sterker nog: de afgelopen jaren lijken het Joegoslaviëtribunaal en andere internationale rechtbanken in toenemende mate grote problemen te hebben met de berechting en veroordeling van oorlogsmisdadigers; dit zet de geloofwaardigheid van de internationale gemeenschap zwaar onder druk.

We zien duidelijke indicaties dat ook Ratko Mladic vertragingstactieken toepast. Het Joegoslavië-tribunaal moet er alles aan doen om, voordat hij komt te overlijden, tot een veroordeling te komen.

Het is alom bekend dat het Dayton-akkoord de oorlog in Bosnië-Herzegovina heeft beëindigd en de territoriale eenheid van het land heeft erkend. Echter, belangrijke afspraken worden nog steeds niet nageleefd. Terugkeer naar Srebrenica en andere delen van het land is nog steeds problematisch. De toekomst van het land is uitermate onzeker, noodzakelijke hervormingen, waar de burgers naar smachten, worden tegengehouden door nationalistische politici, en in het bijzonder door de leiders van de Servische Republiek. Zij bedreigen in woord en daad de soevereiniteit en territoriale integriteit van Bosnië-Herzegovina door het functioneren van nationale overheidsinstellingen te dwarsbomen, de gepleegde genocide te ontkennen en onophoudelijk voor een onafhankelijkheidsreferendum te pleiten. Zij blokkeren de noodzakelijke wetgeving die nodig is voor het toetredingsproces van Bosnië-Herzegovina tot de EU. Voor talloze overlevenden is dit een herhaling van de gebeurtenissen tussen 1992-1995. Er wordt weliswaar niet meer geschoten, maar het is duidelijk dat de nationalistische politiek, die tot de oorlog heeft geleid, nog steeds dominant is. Wij roepen de EU en de lidstaten van de EU op om de hulpstromen zo in te richten dat de burgers daar direct beter van worden. De corrupte en nationalistische politici mogen zich niet langer verrijken met EU-geld. Het versterken van burgerschap verhoogt de kans op democratisering van binnenuit.

Ontkenning van de genocide door de Bosnisch-Servische leiders is ondraaglijk voor de overlevenden, en in het bijzonder de Bosniaks die naar Srebrenica zijn teruggekeerd. De Servische burgemeesterskandidaat bij de komende verkiezingen heeft aangegeven dat hij nooit zal erkennen dat in Srebrenica genocide heeft plaatsgevonden. Het is betreurenswaardig dat Srebrenica nu op het grondgebied van de Servische Republiek ligt, dat had in Dayton beter geregeld moeten worden. De dominante etnische politiek staat de bevordering van burgerschap en de ontwikkeling van een positieve nationale Bosnische identiteit in de weg. Sterke nationale instituties moeten tot stand gebracht en gesteund worden.

Nederland is voornemens om de hulp aan Srebrenica af te bouwen. Wij vinden dat het daarvoor te vroeg is. Wij roepen het parlement op om ervoor te zorgen dat het geld, dat nu nog jaarlijks beschikbaar is voor Srebrenica, ook beschikbaar blijft. Nederland mag Srebrenica nooit vergeten. Wij zullen in ieder geval nooit vergeten. Daarom staan wij vandaag stil bij de mensen die 21 jaar geleden werden vermoord, in het bijzonder bij de 127 mensen die vandaag in het Herdenkingscentrum in Potocari worden begraven. Vandaag klinken hun namen in eerbied. Laten wij hen gezamenlijk waardig herdenken.

Izjava povodom centralne manifestacije sjecanja na Srebrenicu 2016

Danas stojimo ovdje zajedno. Puno je prisutnih iz BiH i naravno Holandjana. Danas je po cetvrti put održan i Mars mira na sjecanje Marsa spasa 1990 i u nadi da dolazi bolja buducnost za Srebrenicu. Mars je startovao iz Wassenara i predjeno je simbolicnih 11 kilometara do ovog mjesata –Het Plein u Den Haagu.

Mi smo danas ovdje okupili da zajedno obiljezimo pad Srebrenice koja je zauzeta od Bosanskih Srba i trupa iz Srbije. Oni su u Potocarima, Srebrenici i na putu spasa pocinili najveći genocid poslije Drugog svjetskog rata na prostoru Evrope. Holandski bataljon, Duchbat, pao je u svojoj misiji da zastiti vise od 8000 ljudi koji su na svirep nacin pobijeni. 8372 imena su uklesana na plocama Memorijalnog centra u Potocarima. 8372 imena osoba koji su na svirep nacin pobijeni. Mnogi od nas su ostali bez oceva, brace, necaka, amidza, tetaka, dijece, brace, dzedova kao i prijatelja. Danas je u Potocarima ukopano i ucena dzenaza za 127 osobe. Tu je njihovo poslednje boraviste. Do sada je ukopano 6377 zrtava. Nazalost skoro 2000 osobe nisu jos uvijek pronadjene ili identifikovane. Mnogi od njih vjerovatno da nikad nece ni biti pronadjeni i ukopani. To nama cini veliki bol u nasim dusama i srcima.

Sta se u vrijeme pada Srebrenice desilo poznato je vec godinama. Mi se jos uvijek borimo da Holandija preuzme svoju odgovornost za pocinjeni genocid. Nazalost ona to jos uvijek izbjegava i odbija. Mi godinama upucujemo zahtjev Holandskoj vladi i Parlamentu da usvoje Resoluciju Evropskog parlamenta i da 11 jul priznaju kao dan internacionalne zalosti kako bi na taj nacin pocinjeni zlocin zajednicki obiljezavali. S obzirom na ulogu Holandije kao i prema respektu prema zrtvama mi godinama pitamo Ministarstvo odbrane da Holandska zastava visi 11. Jula na polja koplja a sto oni uporno neprihvataju. Misija Srebrenica je za Holandiju crna stranica njihove istorije. Ekstra bol je da Holandija jos uvijek ne zeli da prizna istinu. Zato mi idemo dalje u nasim nastojanjima da se istina prizna. Priznanje i istina su preduslovi za poboljsanje i uspostavljanje boljih odnosa Holandije i Srebrenice.

Mi smo razocarani proslogodisnjom izjavom ministra Koendersa u Potocarima. On nije isao dalje u svojoj izjavi od: "Tos sto se desilo bilo je strasno. Drama Srebrenice je odgovornost medjunarodne zajednice kojoj pripada i Holandija." Prezivjeli, zrtve i mnogi Holandjani ne razumiju zasto Holandija nije iskoristila sansu da pruzi ruku zrtvama a bez cega to jos uvijek izaziva bol kod prezivjelih i zrtava.

Priznanje je kljucna rijec i to je zapravo ono sto zrtve i prezivjeli nisu dobili od Holandske vlade. Holandija mora svoje greske priznati a potom svoje iskreno izvinjenje ponuditi.

Prezivjeli Srebrenicani, njihove porodice i zrtve pocinjenog genocida u BiH su veoma razocaravajuće reagovali na presudu YU-tribunala u procesu Radovan Karadzic. Ratni zlocinac, kreator i ideolog etnickog ciscenja i onaj koji je najodgovorniji za ucinjeni genocid u BiH je po ocjeni prezivjelih i zrtava najmanje sto je mogao dobiti kao kaznu je dozivotna robija.

Prošle godine smo upozoravali da je isti taj sud donio pogresnu odluku u slucaju Vojislava Seselj kada ga je pustio iz zatvorske celije. Nazalost mi smo dobili jos jaci udarac i cini jos veci bol oslobadjajuca presuda Vojislavu Seselju od strane YU-tribunala. On i njegova partija ponovo sire mrznju na prostorima bivse Jugoslavije. To stvara jos veci problem za bezbjedan povrat u Srebrenicu i druge dijelove BiH.

21 godinu poslije pocinjenog genocida u Srebrenici gradjani Sirije i drugih drzava u svijetu postaju zrtve etnickog ciscenja i brutalnih ubitstava. Zasto nismo naucili nista od dogadjaja u Srebrenici?

I jos jasnije: proteklih godina YU-tribunal i druge internacionalne pravne institucije – sudovi kao da imaju probleme da izreknu prave presude i osude ratne zlocince. To uzrokuje nepovjerenje u internacionalne pravne i sudske institucije kao i medjunarodnu zajednicu.

Mi vidimo sasvim jasno indikacije da se taktika odugovlacenja u procesu Ratko Mladic od strane YU-tribunala takodje provodi. YU-tribunal mora sve uciniti da Ratko Mladic dobije zasluženu kazne a ne da on u toku trajanja procesa umre.

Sasvim je jasno da je Daytonski sporazum zaustavio rat u BiH i da je priznao jedinstvo i teritorijalni integritet BiH. Nazalost pravi i najznacajnji dogovori se jos uvijek ne ostvaruju. Povratak u Srebrenicu i druge dijelove BiH je jos uvijek problematican. Buducnost drzave je samim tim nesigurna. Neophodne promjene koje gradjani ocekuju se ne provode od nacionalistickih politicara a posebno od strane vodja Republike Srpske. Oni prijet rijecima i djelima da zele narusiti teritorijalni suverenitet i integritet BiH. Oni pokusavaju nacionalne institucije BiH maksimalno negirati, pocinjeni genocid ne priznaju i stalno prijete referendumom o odcjepljenju. Oni blokiraju neophodne zakone koji su potrebni za ulazak BiH u Europsku Uniju. Za vecinu prezivjelih to je ponavljanje onog sto se desilo izmedju 1992-1995 godine. Dakako da se ne puca ali je sasvim jasno da nacionalisticka politika koja je dovela do rata jos uvijek traje i da je dominantna. Mi pozivamo Europsku Uniju i clanice unije da pruzaju pomoc u pravcu da gradjanima bude bolje. Korumpirani i nacionalisticki politicari moraju biti sprijeceni da se bogate sredstvima i novcem EU. Jacanje civilnog i gradjanskog drustva povecava sanse za demokratizaciju unutar same drzave.

Nepriznavanje genocida od strane vodja Bosanskih Srba je neprihvatljivo za prezivjele i posebno za Bosnjake koji zele vratiti u Srebrenicu. Srpski kandidat za gradonacelnika Srebrenice za predstojece izbore je dao do znanja da nikad nece priznati da je u Srebrenici pocinjen genocid. To je za prezivjele i zrtve razocaravajuce kao i sama cinjenica da je Srebrenica Daytonskim sporazumom u Republici Srpskoj. To je moralo bolje biti rijeseno u Daytonu. Dominantna etnicka politika zaustavlja zajednistvo i razvoj jedne nacionalne drzave i dovodi do zastoja u pozitivnom jaccanju BiH sa svojim jasnim identitetom. Jake i funkcionalne nacionalne institucije moraju biti podrzane i dovedene u red.

Holandija je u fazi da zaustavi pomoc za Srebrenicu. Mi mislimo da je za tako nesto prerano. Mi pozivamo Parlament da brine da novac koji se stavlja na raspolaganje Srebrenici i dalje ostane.

Holandija ne smije Srebrenicu nikad da zaboravi. Mi u svakom slucaju ne. Zato smo mi danas ovdje i mirno stojimo i na dostojanstven nacin oprastamo od zrtava koji su 21 godinu ranije pobijeni a posebno prema 127 osobe koje su danas u Memorijalnom centru ukopane. Dans su se cula njihova imena njima u cast. Ucinimo danas zajedno jednu dostojanstvenu komemoraciju.

Toespraak: Alma Mustafić, overlevende van Srebrenica

Srebrenica

Mijn oma vertelde mij lang geleden dat wij de eerste generatie zouden zijn die geen oorlog zou meemaken. Ik geloofde haar, oorlog was iets uit het verleden. Verhalen, die mijn opa en oma vertelden. Nu zeg ik datzelfde tegen mijn dochter. 'Schat, er komt hier geen oorlog. Wees maar niet bang.'

Achter iedere persoon die een oorlog meemaakt, schuilt persoonlijk leed. Hun leven is verwoest. Mijn leven is verwoest. Ik heb mijn vader verloren. Mijn dochter kent haar opa niet. Ik voel het als mijn plicht om mijn verhaal telkens weer te vertellen, in de hoop dat mensen luisteren en er lering uit trekken. Een paar jaar geleden hoorde ik tijdens de herdenking van Auschwitz een oude, Joodse vrouw van 94 haar verhaal vertellen. Zij had haar hele leven gewijd aan het vertellen van haar verhaal. Ik realiseerde me toen hoe erg het was dat wij nog steeds niks geleerd hebben van de ellende van vorige generaties. Maar deze vrouw heeft in ieder geval een toehoorder gehad, mij. En als er straks iemand is die net zo naar mij luistert als ik naar deze Joodse vrouw, dan is het al de moeite waard om mijn verhaal hier te doen.

Ik wil mijn verhaal doen voor al diegenen die hun verhaal niet meer kunnen vertellen. Dit is maar één verhaal van de 8372 vermoorde, onschuldige mensen die hun laatste rustplaats in Potočari gevonden hebben, of nog moeten vinden.

11 juli 1995: De dag dat Srebrenica viel. We waren thuis en zagen steeds meer mensen vluchten richting het hoofdkwartier van Dutchbat in Potočari. Van hen hoorden we dat het gevaar steeds dichterbij kwam. Iedereen sloeg op de vlucht, op zoek naar bescherming.

Wij ook. Eenmaal in Potocari, zagen we duizenden mensen buiten de hekken van de compound. Wij kregen te horen dat de basis 'vol' was en dat er niemand meer bij mocht. Toch konden wij de compound op dankzij mijn vader die voor de Nederlanders werkte.

De Nederlanders brachten ons eten en drinken en iedereen was aardig. We verbleven in het magazijn waar mijn vader werkte, twee dagen en twee nachten. Wij sliepen op stoelen en pallets, maar zolang wij binnen zaten, zaten we goed. Binnen de compound voelden wij ons veilig. Wij waren bezorgd om de mensen daarbuiten. Dat waren immers onze burens, vrienden, kennissen, familie... Wij wisten niet wat zich precies buiten de hekken afspeelde, maar wij vreesden het ergste.

Op 12 juli zag ik dat mensen buiten de compound met de bussen en vrachtwagens werden weggevoerd. Maar wij zaten binnen op de compound en wij voelden ons veilig. Dat gevoel duurde niet lang.

De dag daarop, laat in de middag, moesten wij ook de veilige compound verlaten.

Onder begeleiding van Nederlandse militairen liepen wij richting de hoofdingang. De angst die ik toen voelde is niet te beschrijven. Ik ben nog nooit in mijn leven zo bang geweest. Mijn vader werd aangehouden door de Serviërs en moest zich bij een groep mannen aansluiten. Mijn vader droeg mijn kleine zusje en mijn moeder smeekte de Servische soldaten om hem met ons mee te laten gaan. De soldaat antwoordde: “Je kan hier met je kinderen blijven of ze in veiligheid proberen te brengen. Wat wordt het?”

Hij gaf mijn zusje een zoen en gaf haar aan mijn moeder over: “Ik kom jullie achterna”, zei hij. Mijn broer en ik kregen niets! Geen zoen, geen knuffel. Er was geen tijd om afscheid te nemen. Wij moesten snel doorlopen en wij mochten ook niet omkijken. Toch probeerde ik het. Ik keek wel om. Met mijn ogen zocht ik naar mijn vader, want ik had sterk het gevoel dat dit de laatste keer was dat ik hem levend zou zien. Ik zocht tevergeefs. Hij was al uit mijn zicht verdwenen.

We werden met de bus afgevoerd. Langs de weg zagen we steeds meer gewapende Servische soldaten. En toen zag ik iets wat de rest van mijn leven op mijn netvlies gebrand zal blijven: een groep mannen met ontblote bovenlichamen, ze lagen over elkaar heen, opgestapeld, doodgeschoten. Mijn moeder duwde mijn hoofd omlaag en de rest van de reis moest ik voor me uit kijken.

Onderweg stopten we vaak en de Serviërs kwamen de bus in, ze waren dronken en bewapend. Eén van hen dreigde met een bebloed mes. De eerste keer vroegen ze om geld, later om sieraden, daarna zochten ze naar jonge meisjes, en dan weer naar jonge jongens. Na een urenlange rit vol onzekerheden kwamen we uiteindelijk op veilig grondgebied aan.

We kregen later te horen dat mijn vader met Dutchbat naar Zagreb zou zijn gekomen. Dat bleek helaas niet waar te zijn. Er deden verhalen de ronde dat onze mannen als dwangarbeiders in concentratiekampen in Servië zaten. Ook dit was maar een gerucht.

Dagen, maanden en jaren later, werden steeds weer massagraven ontdekt en daarmee werd onze hoop op zijn terugkeer steeds kleiner. In 2003 hebben we bloed afgegeven voor een DNA-onderzoek. En weer een jaar later las ik in een verklaring van het Joegoslavië-tribunaal dat iemand mijn vader dood heeft gezien. Toen verdween de laatste hoop om hem ooit nog levend terug te zien. De zoektocht ging nu verder naar zijn lichaam.

In 2010 kreeg mij moeder officieel een bericht dat de stoffelijke overschot van mijn vader was geïdentificeerd. 16 jaar na de moord op mijn vader, werd hij begraven. Rizo Mustafic was meer dan een elektricien op een compound van een vredesmissie, hij was een zoon, een echtgenoot, een vader, een vriend... Hij had een leven, en de kans om ons te zien opgroeien, afstuderen, trouwen en zelf kinderen krijgen, werd hem ontnomen, alleen omdat hij anders was. Wij zullen hem voor altijd moeten missen.

Elk jaar herleef ik juli 1995 opnieuw. Nu, 21 jaar later, herdenken wij Srebrenica. We mogen Srebrenica nooit vergeten. De onschuldige vermoorde mannen, vrouwen en kinderen verdienen onze erkenning en waardering.

Wij hebben nu de kans om een generatie, die geen oorlog mee hoeft te maken, te vertellen wat oorlog is. In de hoop dat zij ervoor kiezen om geen oorlog te voeren. We kunnen ze voeden met haat en wrokgevoelens, of we leren ze dat oorlog alleen maar verliezers kent. Hoe gaan wij ervoor zorgen dat de volgende generatie blijft herdenken, blijft herinneren, maar zonder haat en wrok?

Als ik op scholen ben om een lezing te geven, dan valt het me op hoe leergierig de leerlingen zijn. Hoeveel ze willen weten over Bosnië, over Srebrenica en over mijn persoonlijke verhaal.

Wij krijgen de kans om deze jongeren te leren dat verwijdering alleen maar tot ellende leidt. Zij zijn nu nog bereid om te luisteren naar onze verhalen en, nog belangrijker, er lessen uit te trekken. Ik hoop dat er over een aantal jaren niet een meisje is die naar mijn verhaal luistert en zich afvraagt waarom er niks veranderd is. Ik wil niet die Joodse vrouw van 94 zijn. Ik wil in mijn leven meemaken dat er dingen veranderen. Ik hoop jullie ook.

Govor: Alma Mustafić, prezivjela Srebrenickog genocida

Srebrenica

Moja nena je meni davno pricala kako će moja generacija postati prva koja rat neće doživjeti. Ja sam njoj vjerovala; rat je bio nesta iz prošlosti. To su bile za mene samo price koje sam slusala od djede i nene. Sad ja kazem isto svojoj kcerki: "Duso, ovdje neće biti rata, ne boj se".

Iza svake osobe koja je proživila rat, vreba licna patnja. Njihov život je unisten. Moj život je unisten. Ja sam izgubila oca. Moja kcerka ne zna svog djeda. Smatram da mi je duznost da ponovo i ponovo ispricam svoju pricu, u nadi da će ljudi slusati i uciti. Prije par godina sam cula pricu od jedne Jevrejske zene od 94 godina tokom komemoracije Ausvica. Ona je svoj život posvjetila govoreci svoju pricu. Onda sam shvatila da je veoma strasno da mi nismo nista naucili od uzasnih prica prethodnih generacija. Ali ova zena je imala barem jednog slusaoca. Mene! Ako ovdje ima samo vec jedna osoba koja će mene salsusati kao sto sam ja ovu Jevrejku, onda vrijedi da ja ovdje ispricam svoju pricu.

Zelim da ispricam svoju pricu za sve one koji ne mogu da ispricaju svoju pricu. Ovo je samo jedna prica od 8372 ubijenih i nevinih ljudi koji su nasli svoje zadnje pocivaljiste u Potocarima ili se jos moraju naci.

11 juli 1995: Dan kada je Srebrenica pala. Mi smo bili kuci i vidjeli smo sve vise i vise ljudi da su bježali prema sjedistu holandskog bataljona Dutchbat-a u Potocare. Od njih smo saznali da se opastnost priblizava. Svi su posli u bijegu, u potrazi za zastitu.

I mi smo! Kada smo dosli u Potocare, vidjeli smo hiljade ljudi izvan kapija baze. Receno nam je da je baza 'puna' i da niko vise ne može uci. Ipak smo mi mogli da udjemo jer je moj otac radio za Holandjane.

Holandjani su mojoj porodici davali jelo i pice. Takodjer je svako bio prijateljski. Mi smo preveli dva dana i dvije noci u skladistu gdje mi je otac radio. Spavali smo na stolicama i paletama. Dok smo bili unutra, bilo je sve dobro. Unutar baze smo se osjecali sigurno. Bili smo zabrinuti za ljude koji su bili izvan baze. Tu sam nam na kraju bili komsije, poznanici, prijatelji, familija.... Mi nismo znali sta se desava izvan kapija, ali smo se bojali najgoreg.

12. jula sam vidjela kako se izvan baze ljudi deportuju sa autobusama i kamionima. Ali mi smo bili unutar baze i osjecali smo se sigurno. Taj osjecaj nije dugo trajao.

Sutradan, u kasnim popodnevnim satima, trebali smo i mi da napustimo sigurnosnu bazu.

U pratnji holandske vojnike, hodali smo prema glavnom ulazu. Strah koju sam onda osjecala je neopisiv. Nikad u zivotu nisam bila tako uplasena. Moj otac je bio zaustavljen i uhapšen od strane Srba i morao je da se prikljuci jednoj grupi muskaraca. Moj otac je nosio moju malo sestru i moja majka je molila srpske vojnike da ga puste s nama. Vojnik je odgovorio: "Mozes ovdje ostate sa svojom djecom ili mozes ih probati odvesti u sigurnosti. Sta ces?"

On je poljubio moju sestricu i porucio je mojoj majci:

"Dolazim ja iza vas". Moj brat i

ja nismo nista dobili. Ni poljubac, ni zagrljaj. Nije bilo vremena da se oprostimo. Morali smo brzo dalje proci i nismo smjeli da se osvrnemo. Ipak sam probala. Pogledala sam iza sebe. Moje oci su

trazili oca, jer sam imala jak osjecaj da ce to biti zadnji put da cu svog oca vidjeti zivog. Trazila sam uzalud. Otac je nestao iz mog vida. . .

Mi smo prevozeni autobusom. Usput smo vidjeli sve vise naoruzanih srpskih vojnika. A onda sam vidjela nesta sto ce mi cijelog zivota ostati duboko urezano u mom mozgu. Jedna grupa muskaraca do pola goli, svi su lezali jedni preko drugih, nagomilani, pobijeni. Majka mi je glavu gurnila dole i ostatak puta sam morala da gledam ispred sebe.

Na putu smo se cesto zaustavili gdje su Srbi ulazili u autobus. Bili su pijani i naoruzani. Jedan od njih je prijetio sa krvavim nozem. Prvi put su pitali za pare, posle za nakite a kasnije su trazili mlade djevojke i mlade momke. Nakon satima-duge voznje pune neizvjesnosti smo dosli na sigurnu teritoriju.

Kasnije smo culi da bi moj otac mogao doci sa Dutchbat-om do Zagrab-a. Nazalost, ovo nije bila istina. Kruzile su se i price da nasi ljudi kao prisilni radnici bili zarobljeni u logorima u Srbiji. Nazalost i ovo je samo bila glasina.

Dani, mjeseci i godina kasnije, stalno bi se otkrile masovne grobnice koje bi nasu nadu da ce se moj otac ikad pojaviti ili doci dovodile u sumnju. 2003. godine smo dali krv za istrazivanja DNK. Par godina kasnije sam procitala u jednoj izjavi iz Haskog Tribunala da je neko vidio mog oca mrtvog. S tim je nestala i nasa zadnja nada da vidim svog oca zivog. Nasi daljni napori su bili usmjereni da pronadjemo njegovo tijelo.

U 2010. godini je moja majka dobila sluzbenu obavijest da su identifikovani posmrtni ostaci mog oca. 16 godina nakon ubistva mog oca, on je bio sahranjen. Rizo Mustafic je bio vise nego elektricar u bazi za mirovne misije. On je bio sin, suprug, otac, prijatelj... On je imao zivot ali nije imao priliku da vidi kako mi odrastemo, diplomiramo, vjenčamo i sami djecu dobijamo. Njemu je sve oduzeto samo sto je bio drugaciji, sto je bio Bosnjak. On ce nama uvijek nedostajati i za njim cemo zaliti.

Ja prezivljavam svake godine ponovo juli 1995. Sada, 21. godinu kasnije, mi obilježavamo i pamtimo Srebrenicu. Mi Srebrenicu nikad nesmijemo zaboraviti. Ubijeni nevini muskarci, zene i djeca zaslužu nase priznanje i zahvalnost.

Sada mi imamo sansu da ispricamo sljedejoj generaciji, koja nije dozijela rat, sta je rat. Ovo u nadi da odluce da ne ratuju. Mi ih mozemo vaspitavati i uciti na mrznju i prezir, ili ih mozemo nauciti da su u ratu svi gubitnici. Kako cemo osigurati da ce se sljedece generacije sjecati, pamtiti, ali bez mrznje i prezira?

Kada sam u skoli za jedno predavanje, onda mi pada u oci kako su zeljni studenti da nauce i koliko zele da znaju o Bosni, Srebrenici i o mojoj licnoj prici.

Mi smo dobili priliku da ucimo mlade da zlodjela i unistavanja vode samo do gore situacije, da ne donosi nikom sreću. Oni su sada jos spremni da slusaju nase price i da, jos bitnije, izvuku pouke. Nadam se da nece za nekoliko godina biti jedna djevojka koja slusa moju pricu i koja se pita zasto se nista nije promijenilo. Ja necu da budem ta Jevrejka od 94 godina. Ja zelim da dozivim u mom zivotu da se stvari na bolje mijenjaju. Nadam se da i vi ovako zelite.

Do not stand / tekst Mary Elizabeth Frye

“Do not stand at my grave”

Do not stand at my grave and weep;
I am not there. I do not sleep.
I am a thousand winds that blow.
I am the diamond glints on snow.
I am the sunlight on ripened grain.
I am the gentle autumn rain.
When you awaken in the morning's hush
I am the swift uplifting rush
Of quiet birds in circled flight.
I am the soft stars that shine at night.
Do not stand at my grave and cry;
I am not there. I did not die.

Tekst: M. E. Frye

“Sta niet aan mijn graf”

Sta niet aan mijn graf, ween niet.
Ik ben er niet. Ik slaap niet.
Ik ben duizend winden die waaien.
Ik ben de diamanten glinstering in de sneeuw.
Ik ben het zonlicht op het rijpe graan.
Ik ben de zachte herfstregen.
Wanneer je ontwaakt in de stilte van de ochtend.
Ben ik de plotse vlucht omhoog
Van stille vogels die vliegen in cirkels.
Ik ben de zachte sterren die schijnen in de nacht.
Sta niet aan mijn graf, huil niet;
Ik ben er niet. Ik ben niet gestorven.

Toespraak: Jan Hoekema, Burgemeester Gemeente Wassenaar

Dames en heren,

Opnieuw herdenken wij de tragische val van de enclave Srebrenica eenentwintig jaar geleden. U was daar, uw ouders, familie, vrienden. Ik was er toen ook bij betrokken als lid van de Tweede Kamer en voorheen als diplomaat belast met VN-zaken.

Ik citeer nu het verhaal van een oudmilitair die na de val met zijn eenheid naar Bosnië gestuurd werd.

Medio 1993. Tot mijn verbijstering verneem ik dat Nederland een eenheid stuurt naar Bosnië in het kader van peacekeeping door de VN aldaar. De zwakke bewapening, de cultuur binnen de VN, het zwakke mandaat en het gebrek aan overeenstemming over de aanpak tussen Duitsland, Frankrijk en Groot-Brittannië, stemmen mij somber. Heeft men dan niets geleerd van onze ervaringen in Libanon?

5 december 1994: ik hoor dat ik de opvolger word van de commandant van Dutchbat III. Op diezelfde dag ontmoet ik drie enthousiaste, jonge luitenants. Ze gaan naar Bosnië. Ze zijn enthousiast. Ze hebben er zin in. Ze willen vluchtelingen beschermen. Het is hun eerste uitzending. Ze gaan ervoor! Met enige bezorgdheid van mijn kant nemen we afscheid.

Begin 1995, slaat hun enthousiasme om in scepsis. Men kan eigenlijk zijn werk niet doen, voorraden raken op, de Serven worden steeds agressiever, van een missie met hoop en uitdaging,

wordt het een missie van wanhoop. De ellende en frustratie van de bevolking, soldaten en officieren worden niet vertaald in oplossingen en acties. Al snel bekruipt het gevoel: we staan er alleen voor. Een onmogelijke missie.

De enclave valt. Ik ben aanvankelijk opgelucht. Geen doden aan onze kant. Het einde van de "mission impossible".

Een paar dagen na het feest komt de kater: er zouden executies zijn geweest. Minister Pronk spreekt voor het eerst openlijk van genocide. Iedereen reageert vol ongeloof, geschokt en verbijsterd.

Een week of zo later, een mooie zaterdagmiddag. Drie diepbedroefde en gedesillusioneerde luitenants zitten in mijn tuin. Ze hebben in hun ogen gefaald. Maar het is de wereld die gefaald heeft. Ze zijn geschokt. Kapot, getekend voor het leven. De jeugdige onbevangenheid in december 1994 heeft plaats gemaakt voor littekens voor de rest van hun leven.

Als ik zelf in oktober 1997 naar Bosnië vertrek dringt de gruwelijke werkelijkheid pas echt tot mij door als de massagraven ontdekt worden. We doen ons werk en zoeken de oorlogsmisdadigers.

Srebrenica, ik was er niet bij, gelukkig. Maar net als bij veel Nederlandse (oud) militairen die deze tijd hebben meegemaakt, is Bosnië een zwarte bladzijde. Maar niet zo zwart als die voor de slachtoffers en nabestaanden. Maar altijd een bladzijde die je het liefst uit de geschiedenisboeken wil scheuren. Helaas...

Laten we er van leren en laten we proberen uit de spiraal van angst en terreur te komen en over onze schaduw te stappen en keihard te vechten tegen geweld, onderdrukking, racisme, dictatuur, vooroordelen.

Einde citaat.

Dames en heren, het is goed om te blijven herinneren, opdat wij nooit meer de tragische gebeurtenissen, het tragische lot van Srebrenica vergeten. Een hele generatie draagt de littekens van de genocide in 1995.

Wij zijn hen eeuwigdurende excuses, zorg en liefde verschuldigd.

Govor: Jan Hoekema, Gradonačelnik opštine Wassenaar

Dame i gospodo,

Ponovo se sjećamo prije 21 godinu tragičnog pada Srebrenice.

Vi ste bili tamo, vaši roditelji, famelija, prijatelji. I ja sam bio tada uključen kao član vlade (Tweede Kamer) i prije toga kao diplomata UN za saradnju.

Citiraću priču od jednog bivšeg vojnika koji je nakon pada Srebrenice sa svojim timom poslat u Bosnu i Hercegovinu.

Polovinom 1993. godine iznenađeno sam dobio informaciju da Holandija šalje vojnu jedinicu za Bosnu i Hercegovinu u okviru snaga sigurnosti UN. Lahka vojna oprema, kultura unutar UN, slab mandat i nepostignuti dogovor između Njemačke, Francuske i Velike Britanije o načinu pristupanja mene su razočarale. Je li ništa nismo naučili od naših iskustava u Libanu?

5. decembra 1994.: Čuo sam da ću ja biti naslijednik komandanta od Dutchbat III. Tog istog dana sam upoznao 3 mlada oduševljena poručnika. Oni idu za Bosnu i Hercegovinu. Oni su oduševljeni. Njima se ide. Oni hoće da zaštite izbjeglice. Ovo je njihova prva misija. Oni idu zbog toga. Sa zabrinušću sa moje strane pozdravili smo se.

Početakom 1995 godine njihovo oduševljenje se pretvorilo u skepticizam. Nemoguće je taj posao raditi, zaliha nestaje, Srbi postaju agresivniji, od misije sa nadom i izazovom postaje misija očajanja. Bijeda i frustracije od stanovništva, vojnici i oficiri nemaju riješenja niti akcije za poboljšanje. Vrlo brzo nastaje jeza: prepušteni smo sami sebi. Nemoguća vizija.

Enklava je pala. U početku olakšavajuće. Nema mrtvih na našoj strani. Kraj "nemoguće misije".

Par dana kasnije nakon veselja dolazi mahmurluk. Bilo je strijeljanja. Ministar Pronk priča po prvi put u javnosti o genocidu. Svi su reagovali sa punim nevjerovanjem, šokirani i zbunjeni.

Od prilike sedmicu dana kasnije, lijpo subotno popodne. Tri slomljenog srca i razočarani poručnici sjede u mom vrtu. Oni su u njihovim očima krivi za neuspjeh. Ali to je svijet koji je kriv za taj neuspjeh. Oni su šokirani. Slomljeni, nose ožiljke za svoj cijeli život. Mladalačku iskrenost iz decembra 1994 godine zamjenili su ožiljci do kraja života.

Kad sam ja lično u oktobru 1997 godine krenuo za Bosnu i Hercegovinu, i kada se masovne grobnice otkrivaju tek tada dopire do mene jeziva stvarnost i šta se sve desilo. Mi radimo svoj posao i tragamo za zločincima.

Srebrenica, ja nisam bio tu, sva sreća. Ali kao i kod mnogih Holandskih (starih) vojnika koji su to vrijeme doživjeili, Bosna je jedna crna stranica Holandske historije. Ali nije tako crna kao što je crna žrtvama i preživjelima. To ostaje stranica koju bi najrađe iz historije iscijepili. Nažalost....

Naučimo i pokušajmo izaći iz spirale straha i terora. Izađimo iz naše sjene i krenimo vrlo čvrsto u borbu protiv nasilja, suzbijajmo rasizam, diktature i predrasude.

Kraj citata

Dame i gospodo, dobro je da nastojimo da se sjećamo, da mi nikad tragične događaje, tragičnu sudbinu Srebrenice ne zaboravimo. Cijela generacija nosi ožiljke od genocida iz 1995 godine.

Mi njima dugujemo vječno izvinjene, brigu i ljubav.

Aankondging van het gebed

Dan volgt nu het gebed voor de slachtoffers van de genocide, de dženaza, onder leiding van Bakir Efendija Halilović, de Bosnische imam voor de Benelux.

Naar aanleiding van de wens van vele Bosnische overlevenden en nabestaanden die dit beleven als het laatste persoonlijke afscheid van hun dierbaren hebben wij besloten om de uitvoering van het gebed dit jaar op dezelfde manier uit te voeren als in Potočari wordt gedaan. Wij verzoeken de deelnemers aan de dženaza om in de rijen te gaan staan.

Mensen die niet deelnemen aan het gebed vragen wij in een halve cirkel om de deelnemers heen te gaan staan. Voor hen is er de mogelijkheid om op zijn of haar manier afscheid te nemen van de slachtoffers van de genocide, of eer te betonen.

Na afloop van de dženaza zal er zoals dit elk jaar gedaan wordt nog een gezamenlijk gebed (Fatiha) plaatsvinden. De imam zal de dženaza leiden. Vervolgens zal hij aangeven dat het gezamenlijke gebed (Fatiha) voorgedragen wordt.

Om 16 uur zal er twee minuten stilte worden gehouden. Dit geheel wordt afgesloten met de "Last Post" uitgevoerd door Bert van Bommel.

Oglas Dženaze

Sada slijedi klanjanje dženaze namaza u odsustvu za žrtve genocida koju će predvoditi Bakir efendija Halilovic glavni imam Beneluxa.

Molitva za žrtve genocida ove godine će se održati na drugačiji način nego prethodnih godina s tim što će se klanjati dženaza namaz u odsustvu.

Po želji i zahtjevu mnogih Bošnjaka preživjelih genocida koji ovo doživljavaju kao zadnju i jedinu mogućnost da se sa svojim najmilijim halale/oproste odlučili smo da obilježavanje molitve na isti način bude kao i u Potocarima tj. da se žrtvama genocida klanja dženaza namaz u odsustvu.

Zamolili bih svih koji žele klanjati dženazu da se u safove poredaju. Svi koji ne prisustvuju klanjaju dženaze zamolili bih da u polukrug stanu oko i iza safova. Za sve koji ne prisustvuju klanjanju dženaze imaju mogućnost da na svoj način se oproste i odaju počast žrtava genocida.

Poslije klanjanja dženaze proučit ćemo svi skupa Fatihu kao i prethodnih godina.

Imam će predvoditi dženazu namaz, zatim će naglasiti kada ćemo svi skupa Fatihu proučiti. Završit ćemo sa "last post" koji će predvoditi Bert van Bommel.

<p>Bismillahir-Rahmanir-Rahim.</p> <p>Al-Hamdu lillahi Rabbil- 'alamin</p> <p>Ar-Rahmanir-Rahim.</p> <p>Maliki yawmid-Din.</p> <p>Iyyaka na'budu wa iyyaka nasta'in.</p> <p>Ihdinas-siratal-mustaqim</p> <p>Siratal-ladhina an 'amta 'alayhim, Ghayril- maghdubi 'alayhim wa lad-dallin.</p> <p>Amin</p>	<p>In de naam van allah, de Barmhartige, de Genadevolle</p> <p>alle lof zij allah, de Heer der werelden</p> <p>de Barmhartige, de Genadevolle</p> <p>Meester van de Dag des Oordeels</p> <p>U alleen aanbidden wij en U alleen smeken wij om hulp</p> <p>leid ons op het rechte pad</p> <p>het pad van degenen aan wie Gij gunsten hebt, niet dat van hen op wie de troon is gedaald</p> <p>noch dat der dwalenden</p> <p>Amen</p>
--	--

“You Raise Me Up”

When I am down, and, oh, my soul, so weary
When troubles come, and my heart burdened be
Then, I am still and wait here in the silence
Until you come and sit awhile with me

You raise me up, so I can stand on mountains
You raise me up to walk on stormy seas
I am strong when I am on your shoulders
You raise me up to more than I can be

There is no life, no life without its hunger
Each restless heart beats so imperfectly
But then you come, and I am filled with wonder
Sometimes I think I glimpse eternity

You raise me up, so I can stand on mountains
You raise me up to walk on stormy seas
I am strong when I am on your shoulders
You raise me up to more than I can be

You raise me up, so I can stand on mountains
You raise me up to walk on stormy seas
I am strong when I am on your shoulders
You raise me up to more than I can be

You raise me up, so I can stand on mountains
You raise me up to walk on stormy seas
I am strong when I am on your shoulders
You raise me up to more than I can be

Tekst Josh Groban // Melodie: Londonderry air

Wij gedenken hier, vandaag, het leven en de dood van de 127 personen die vandaag in Potocari (Srebrenica) begraven worden:

Achternaam (Naam vader)

Naam

Geboortedatum

1	Ademović (Adem) Hariz	1971	40	Halilović (Husejn) Mujo	1929
2	Ademović (Huso) Ramiz	1974	41	Halilović (Idriz) Asim	1941
3	Ademović (Mujo) Mujka	1953	42	Hamidović (Mujo) Mustafa	1965
4	Ademović (Mujo) Mustafa	1960	43	Hamzabegović (Fadil) Adil	1961
5	Ahmetović (Salko) Enez	1943	44	Hasanović (Salčin) Kadrija	1962
6	Alibašić (Ćazim) Fahrudin	1977	45	Hasanović (Šaban) Enez	1975
7	Alić (Hajrudin) Mujaga	1978	46	Hodžić (Nezir) Šaban	1977
8	Alić (Himzo) Sajto	1962	47	Hodžić (Šahmo) Šahin	1939
9	Alić (Ibrahim) Nezir	1941	48	Hožbo (Muradif) Sakib	1960
10	Alić (Ibrahim) Sejdalija	1966	49	Hrnjić (Mehmed) Ibrahim	1965
11	Alić (Mustafa) Muhidin	1971	50	Hrustić (Ibrahim) Sabrija	1965
12	Alić (Ševko) Vahdet	1974	51	Hrustić (Mehmed) Hasan	1933
13	Ališević (Vehbija) Alija	1937	52	Hrustić (Salkan) Ibrahim	1942
14	Aljkanović (Šerif) Vehbija	1949	53	Hrvačić (Nurko) Nedžad	1967
15	Avdić (Halil) Ismet	1977	54	Ibišević (Ibiš) Izam	1976
16	Avdić (Halil) Safet	1974	55	Ibrahimović (Nurif) Idriz	1945
17	Bećirović (Ohran) Suljo	1965	56	Ikanović (Zuhdija) Ilijaz	1961
18	Beganović (Nurif) Ekrem	1962	57	Jahić (Ahmet) Šaban	1943
19	Begović (Muharem) Mehmed	1959	58	Jahić (Juso) Hasib	1956
20	Budić (Mehmed) Mujo	1958	59	Jahić (Šemso) Idriz	1954
21	Bumbulović (Osman) Elvir	1973	60	Jusić (Alija) Munib	1941
22	Bumbulović (Osman) Nermin	1978	61	Jusić (Juso) Hamdija	1975
23	Burić (Alija) Omer	1938	62	Jusufović (Jusuf) Sulejman	1948
24	Burić (Omer) Nijaz	1978	63	Kabilović (Aljo) Ramo	1962
25	Čivić (Rašid) Emir	1976	64	Kabilović (Omer) Aljo	1934
26	Čatić (Osman) Šemso	1954	65	Kadrić (Medo) Husein	1935
27	Dautović (Mešan) Nijaz	1967	66	Kadrić (Suljo) Fikret	1952
28	Dervišević (Bego) Bekto	1965	67	Kamenica (Džemal) Esad	1978
29	Dudić (Šerif) Jusuf	1932	68	Kandžetović (Atif) Bekir	1958
30	Durić (Meho) Ibrahim	1958	69	Kandžetović (Atif) Ibrahim	1966
31	Džanić (Nurija) Jusuf	1947	70	Krdžić (Mahmut) Sabit	1964
32	Đogaz (Hamdija) Aljo	1970	71	Kuduzović (Bajro) Hasan	1935
33	Đozić (Alija) Hajrulah	1942	72	Ljeskovic (Himzo) Šefik	1970
34	Đozić (Hajrulah) Alija	1973	73	Malkić (Abdulah) Fadil	1935
35	Fejzić (Ibrahim) Avdo	1955	74	Malkić (Abdulah) Ibrahim	1942
36	Fejzić (Ohran) Salim	1971	75	Mehić (Meho) Kiram	1968
37	Gušter (Muhamed) Redžo	1959	76	Mehić (Smajl) Meho	1949
38	Hadžović (Hajro) Mustafa	1918	77	Mehmedović (Ahmet) Fahrudin	1977
39	Halilović (Alaga) Zoran	1961	78	Mehmedović (Ćamil) Smajil	1955

79	Memić (Avdo) Avdurahman	1953	104	Ramić (Juso) Ramiz	1951
80	Memić (Avdurahman) Halil	1979	105	Ramić (Ramo) Šemsudin	1968
81	Memić (Emin) Avdija	1980	106	Salihović (Alija) Esed	1935
82	Memić (Meho) Hasan	1921	107	Salihović (Esed) Mevludin	1963
83	Mešanović (Ibran) Meho	1942	108	Salihović (Esed) Sejdalija	1962
84	Muhić (Redžo) Ćazim	1960	109	Salihović (Huso) Rahman	1958
85	Mujanović (Asim) Sabrija	1957	110	Salihović (Nazif) Almir	1978
86	Mujičić (Tale) Bajro	1966	111	Salkić (Mehmed) Mevlid	1978
87	Muminović (Husein) Juso	1943	112	Salkić (Mehmed) Sejdalija	1972
88	Musić (Nurija) Senad	1969	113	Salkić (Ramo) Amir	1969
89	Musić (Osman) Senaid	1976	114	Selimović (Osman) Osmo	1935
90	Mustafić (Sado) Jusuf	1963	115	Selimović (Ramo) Midhat	1967
91	Mustafić (Sado) Mirsad	1976	116	Sinanović (Ibro) Hasib	1920
92	Mustafić (Salih) Safet	1944	117	Smajlović (Mehan) Mujo	1947
93	Muškić (Mujo) Huso	1930	118	Smajlović (Omer) Bekto	1946
94	Omerović (Avdo) Avdulah	1946	119	Suljić (Munib) Kadrija	1961
95	Omerović (Husein) Salim	1973	120	Suljić (Mustafa) Mirsad	1969
96	Omerović (Husein) Samir	1976	121	Šabić (Hamid) Adil	1969
97	Omerović (Mujo) Salih	1939	122	Tabaković (Osman) Ibrahim	1952
98	Omerović (Šahin) Sabrija	1965	123	Tihić (Hemed) Sead	1972
99	Orić (Idriz) Ćazim	1932	124	Udovčić (Huska) Mujo	1938
100	Osmanović (Mujo) Osman	1928	125	Uzunović (Atif) Amil	1943
101	Osmanović (Šahman) Faruk	1973	126	Zuhrić (Ismet) Adem	1958
102	Pitarević (Suljo) Sadat	1977	127	Zukić (Husein) Fikret	1962
103	Pudilović (Abdulah) Mirzet	1979			

Dankwoord

Dames en heren, we hebben nu de ballonnen losgelaten met de namen van de 127 slachtoffers van de genocide in Srebrenica die eenentwintig jaar geleden zijn vermoord en vandaag in Potocari, Srebrenica, hun laatste rustplaats hebben gevonden. Laten we hen en de andere slachtoffers van de genocide van Srebrenica niet vergeten. Laten we, ieder op zijn of haar eigen manier, bij hen betrokken blijven en hen meenemen in ons hart. En laten we waakzaam blijven en alles doen wat in ons vermogen ligt om genocide als in Srebrenica te voorkomen.

Nooit meer Srebrenica!

Ten slotte bedankt voor uw aanwezigheid en graag tot volgend jaar, dinsdag 11 juli 2017!

Tienerkoor koorschool Midden-Gelderland

De Koorschool Midden - Gelderland is een muziek- en zangopleiding voor kinderen en jongeren in de leeftijd van 4 tot en met 23 jaar in Ede, Gelderland. De Koorschool heeft verschillende koren waaronder een Kinderkoor, Tienerkoor, Jeugdkoor, Kamerkoor (oud-leerlingen tussen 23 - 30 jaar) en een projectkoor Vrouwen Kleinkoor ‚Orpheus‘. De herdenking wordt verzorgd door het Tienerkoor onder leiding van artistiek leider en dirigent Albert Wissink.

Zahvala

Postovani, pustili smo 127 balona sa imenima zrtava genocida Srebrenice koji su prije 20 godina ubijeni i koji su danas u Potocarima konacno dobili posljednje mjesto smiraja. Ne zaboravimo njih i sve druge zrtve pada Srebrenice. Ostanimo, svako na svoj nacin, vezani za njih i nosimo ih u nasim srcima. Ostanimo oprezni i cinimo sve sto je u nasoj moci da ne dozvolimo da se ikada ponovi genocid kao u Srebrenici.

Nikad vise Srebrenica!

Na kraju, se naravno zahvaljujemo vama na vasem prisustvu i nadamo se da cemo se okupiti u ovom i vecem broju poslednje godine, utorak 11. jula 2017. godine.

Tinejdžerski hor muzičke škole Midden-Gelderland

Hor škole Midden-Gelderland je muzički i vokalni trening za djecu i mlade u starosnoj dobi od 4 do 23 godine u Ede, provincija Gelderland. Hor škole ima različite horove između ostalog dječiji hor, tinejdžerski hor, mladi hor, sobni hor (stariji učenici 23-30 godina starosne dobi), projektni hor, ženski mali hor. Komemoraciju će predvoditi tinejdžerski hor sa vodstvom umjetnika i dirigenta Albert Wissink.

**

Bloem van Srebrenica

"De kleur wit staat symbool voor onschuld en een symbool van de onschuldige slachtoffers van de genocide. Groen is het symbool van hoop en het ontwaken, en draagt een boodschap en een verlangen dat alle burgers, ongeacht hun religie en nationaliteit in heel Bosnië en Herzegovina, de regio, Europa en de wereld wakker worden en dat ze de verschrikkingen van genocide en het lijden van Bosniërs niet vergeten. Elf blaadjes van deze bloem vertegenwoordigen 11 juli 1995."

Cvijet Srebrenice

Cvijet se sastoji od 11 bijelih latica i zelenog tučka, koji imaju svoju posebnu poruku. Naime, bijela boja simbolizira nevinost i simbol je nevino stradalih u genocidu, zelena je simbol nade, ali i buđenja, te nosi poruku i želju da se svi građani bez obzira na vjeru i naciju širom Bosne i Hercegovine, regiona, Evrope i svijeta probude i ne zaboravljaju strahote genocida i patnje kroz koju su prošli Bošnjaci. Jedanaest latica ovog cvijeta predstavljaju 11. juli 1995. godine.

11 juli 2016, Het Plein - Den Haag

www.srebrenica-herdenking.nl